

Handläggare
Marie Björklöf
Telefon: 08-508 35 605

Till
Arbetsmarknadsnämnden
den 23 mars 2021

Ärende 5

Remiss av delbetänkandet ”Effektivare tillsyn över diskrimineringslagen – aktiva åtgärder och det skollagsreglerade området” (SOU 2020:79)

Remiss från kommunstyrelsen, dnr KS 2021/152

Arbetsmarknadsförvaltningens förslag till beslut

1. Arbetsmarknadsnämnden beslutar att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt yttrande över remissen
2. Arbetsmarknadsnämnden beslutar att justera paragrafen omedelbart.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat ärendet *Effektivare tillsyn över diskrimineringslagen – aktiva åtgärder och det skollagsreglerade området (SOU 2020:79)* till arbetsmarknadsnämnden för yttrande. Ärendet är ett delbetänkande av Utredningen om vissa frågor i diskrimineringslagen.

Utredningens uppdrag består av två delar som tillsammans ska bidra till en mera effektiv efterlevnad av diskrimineringslagen (DL). Utredningen ska dels överväga om nuvarande bestämmelser i diskrimineringslagen (2008:567) om tillsyn gällande aktiva åtgärder är ändamålsenliga för att säkerställa en effektiv efterlevnad av bestämmelserna i lagstiftningen. Vid behov ska utredningen även komma med förslag på ändringar som kan leda till ökad efterlevnad.

Utredningen ska även analysera hur tillsynen över bestämmelserna i DL när det gäller det skollagsreglerade området kan flyttas till Skolinspektionen och lägga fram förslag för att detta ska ske. En viktig förutsättning för att förslagen ska kunna genomföras är att utredningen hittar en välfungerande lösning för ansvarsfördelningen mellan DO och Skolinspektionen och en samordning av lagstiftningen.

Arbetsmarknadsförvaltningen ser positivt på utredningens förslag och delar bedömningen att dessa skulle bidra till effektivare tillsyn

och ökad tydlighet i arbetet mot diskriminering och kränkande behandling.

Bakgrund

Regeringen beslutade i augusti 2018 om direktiv för *Utredningen om vissa frågor i diskrimineringslagen*. Utredningen har haft i uppdrag att överväga om nuvarande bestämmelser i diskrimineringslagen (2008:567) om tillsyn gällande aktiva åtgärder är ändamålsenliga för att säkerställa en effektiv efterlevnad av bestämmelserna i lagstiftningen. Utredningen har även haft i uppdrag att vid behov föreslå ändringar som kan leda till ökad efterlevnad.

I utredningens uppdrag ingår även att analysera hur tillsynen över bestämmelserna i diskrimineringslagen (DL) när det gäller det skollagsreglerade området kan flyttas till Skolinspektionen. Frågan om överflyttning av tillsynsansvaret och talerätten för det skollagsreglerade området från diskrimineringsombudsmannen (DO) till Skolinspektionen har utretts tidigare, men förslagen har inte genomförts. Utredningen ska därför analysera förslagen i den tidigare utredningen och lagrådsremissen, och lägga fram förslag för hur en överflyttning av tillsynsansvaret över diskrimineringslagen från DO till Skolinspektionen kan ske.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom utvecklings- och utredningsstaben i samarbete med avdelning Vuxenutbildning Stockholm och HR-staben vid arbetsmarknadsförvaltningen.

Ärendet

Kommunstyrelsen har remitterat ärendet *Effektivare tillsyn över diskrimineringslagen – aktiva åtgärder och det skollagsreglerade området (SOU 2020:79)* till arbetsmarknadsnämnden för yttrande. Ärendet är ett delbetänkande av *Utredningen om vissa frågor i diskrimineringslagen*. Arbetsmarknadsförvaltningen lämnar i sitt yttrande synpunkter på de förslag som kan komma att påverka den egna verksamheten.

Av direktiven framgår att utredningen har ett tudelat uppdrag. Utredningen ska dels överväga om nuvarande bestämmelser i diskrimineringslagen (2008:567) om tillsyn gällande aktiva åtgärder är ändamålsenliga för att säkerställa en effektiv efterlevnad av bestämmelserna i lagstiftningen. Vid behov ska utredningen även komma med förslag på ändringar som kan leda till ökad efterlevnad.

Utredningen ska även analysera hur tillsynen över bestämmelserna i DL när det gäller det skollagsreglerade området kan flyttas till Skolinspektionen. Frågan om överflyttning av tillsynsansvaret och talerätten för det skollagsreglerade området från diskrimineringsombudsmannen (DO) till Skolinspektionen har utretts tidigare, men förslagen har inte genomförts. Utredningen ska därför analysera förslagen i den tidigare utredningen och lagrådsremissen, och göra en samlad bedömning av om ett sådant förslag kan effektivisera tillsynen. Utredningen ska även lägga fram förslag för hur en sådan överflyttning av tillsynsansvaret över diskrimineringslagen från DO till Skolinspektionen kan ske. En viktig förutsättning för att förslagen ska kunna genomföras är att utredningen hittar en välfungerande lösning för ansvarsfördelningen mellan DO och Skolinspektionen och en samordning av lagstiftningen.

Utredningens förslag i de två delarna framställs i kapitel fem respektive sju av delbetänkandet.

Kapitel 5: Överväganden och förslag för en effektivare tillsyn över aktiva åtgärder

Utredningen konstaterar att det finns vissa utmaningar med regelefterlevnaden när det gäller arbetet med aktiva åtgärder enligt DL, vilket gör att lagen inte får önskat genomslag för skydd mot diskriminering. Utredningens förslag syftar därför till att stärka tillsynen över bestämmelserna och på så sätt även öka regelefterlevnaden.

Utredningen bedömer att det finns brister i DO:s förutsättningar att bedriva tillsyn och att tillsynsmetoderna när det gäller bestämmelser om aktiva åtgärder bör utvecklas. En annan utmaning för myndighetens tillsynsarbete är att de som omfattas av lagen förväntas genomföra arbetet med aktiva åtgärder på frivillig väg. Utredningen föreslår därför att uttrycket att förmå enskilda att frivilligt följa lagen ska utgå.

Utredningen konstaterar även att det är av stor vikt att de som omfattas av bestämmelserna i lagen har kännedom om vad som förväntas av dem och vilka krav som måste uppfyllas. Utredningen anser att denna tydlighet till viss del saknas idag och lämnar därför förslag om att föreskrifter ska utfärdas som förtydligar kraven på arbetsgivare och utbildningsanordnare inom högre utbildning när det gäller arbetet med aktiva åtgärder. Föreskrifterna ska tas fram i samråd med ett rådgivande organ som ska inrättas och i samråd med arbetsmarknadens parter. För att ytterligare effektivisera

tillsynsarbetet bedömer utredningen även att samverkan mellan DO och Arbetsmiljöverket bör förstärkas för att skapa ett närmare samarbete mellan myndigheterna vad gäller systematiskt arbetsmiljöarbete i förhållande till aktiva åtgärder.

Kapitel 7: Överväganden och förslag om överflyttning av tillsyn och talerätt till Skolinspektionen

Syftet med att flytta över tillsynsansvaret från DO till Skolinspektionen är enligt utredningens direktiv att effektivisera tillsynen och öka regelefterlevnaden inom det skollagsreglerade området av DL. Utredningen föreslår utöver en flytt av tillsynsansvaret även att skollagens administrativa sanktioner ska gälla vid Skolinspektionens tillsyn av diskrimineringslagen. Utredningen anser att dessa förslag skulle leda till en effektivare tillsyn och förbättrat skydd mot diskriminering. Utredningen menar även att skollagen innehåller mera effektiva sanktioner än DL och att Skolinspektionen har bättre förutsättningar än DO att bedriva ett verksamhetsnära tillsynsarbete.

Utredningen föreslår även att bestämmelserna om diskrimineringsförbud, repressalieförbud och utbildningsanordnarens utrednings- och åtgärdsskyldighet ska kvarstå samlat i 2 kap. DL. Syftet med förslaget är att även fortsättningsvis ha en samlad lagstiftning mot diskriminering för att bidra till ökad tydlighet. Samtidigt anser utredningen att det är viktigt att säkerställa en fungerande samordning mellan reglerna om diskriminering enligt DL och bestämmelserna om kränkande behandling enligt 6 kap. skollagen, vilket utredningen menar att bör kunna uppnås genom att tillsynsansvaret överförs till Skolinspektionen.

För att ytterligare samordna regler och bestämmelser i DL respektive skollagen föreslår utredningen att bestämmelserna om aktiva åtgärder avseende diskriminering ska kvarstå i DL och att bestämmelserna om aktiva åtgärder mot kränkande behandling i skollagen innehållsmässigt ska samordnas med reglerna i DL, men de ska kvarstå i skollagen. Lagarna om aktiva åtgärder innehåller både likheter och skillnader och utredningen anser att DL:s bestämmelser om aktiva åtgärder är mera ändamålsenliga och nyligen uppdaterade, och att bestämmelserna i skollagen därför ska göras om för att i högre grad anpassas till DL.

Utredningen föreslår även att Skolverket ska få möjlighet att meddela föreskrifter om arbetet med aktiva åtgärder mot diskriminering enligt DL för det skollagsreglerade området och mot

kränkande behandling enligt skollagen. Föreskrifterna ska tas fram i samverkan med DO och Skolinspektionen och syftar till att tydliggöra kraven i ramlagstiftningen.

Arbetsmarknadsförvaltningens synpunkter och förslag

Arbetsmarknadsförvaltningen ställer sig positiv till utredningens förslag och instämmer i bedömningen att de skulle bidra till ökad tydlighet och en effektivare efterlevnad av regelverken mot diskriminering och kränkande behandling.

Utredningen föreslår att uttrycket att *förmå enskilda att frivilligt följa lagen* ska utgå. Arbetsmarknadsförvaltningen anser inte att denna förändring skulle få några betydande konsekvenser för den egna verksamheten och ser det som positivt att frivillighetsprincipen nedtonas för att tydliggöra kravet på ett aktivt antidiskrimineringsarbete. Arbetsmarknadsförvaltningen ser även positivt på förslaget om att i syfte att tydliggöra vilka krav på aktiva åtgärder som gäller för arbetsgivare och utbildningsanordnare inom högre utbildning, utfärda föreskrifter som kan fungera som ett stöd i arbetet mot diskriminering. Förvaltningen ser fördelar med att utforma dessa föreskrifter i likhet med arbetsmiljöverkets föreskrifter och ställer sig positiv till utredningens förslag om att fördjupa samverkan mellan DO och Arbetsmiljöverket.

Arbetsmarknadsförvaltningen bedömer liksom utredningen att införandet av likabehandlingsombud är en intressant fråga. Om ett införande blir aktuellt behöver detta utredas vidare. Införandet av ett sådant ombud skulle kunna öka arbetstagarnas delaktighet i likabehandlingsarbetet och förbättra möjligheterna till samverkan mellan arbetstagare och arbetsgivare.

Arbetsmarknadsförvaltningen instämmer även i utredningens bedömning av att en överflyttning av ansvaret för tillsyn över det skollagsregerade området i DL till Skolinspektionen skulle leda till ett mera effektivt tillsynsarbete. För utbildningsanordnare skulle en samordning av regler och bestämmelser i DL respektive skollagen innebära ökad tydlighet och bättre möjligheter att bedriva ett samordnat arbete mot såväl diskriminering som kränkande behandling. Arbetsmarknadsförvaltningen ser därför positivt på att bestämmelserna om aktiva åtgärder i skollagen harmoniseras med DL, så att nyansskillnaderna i de två lagstiftningarna tydliggörs och fokus flyttas från ett målinriktat arbete till att istället tydligare synliggöra processerna. Förvaltningen ser positivt på att Skolverket föreslås få möjlighet att meddela föreskrifter om aktiva åtgärder som kan underlätta och tydliggöra hur arbetet ska bedrivas och

förvaltningen instämmer även i utredningens bedömning om att det är bra att trots en ökad samordning av regelverken även fortsättningsvis behålla en samlad lagstiftning mot diskriminering i DL.

Arbetsmarknadsförvaltningen noterar att det kan finnas behov av att ytterligare tydliggöra att det endast är utbildning som omfattas av skollagen samt högre utbildning inom universitet och högskola som omfattas av förslagen, och att andra utbildningsformer så som till exempel yrkeshögskola, folkhögskola och arbetsmarknadsutbildning även fortsättningsvis omfattas av DO:s tillsynsområde.

Karina Uddén	Karina Uddén	Karin Eriksson-Bech
		Karin Eriksson-Bech
Arbetsmarknadsdirektör		Utvecklingschef

Bilaga

1. Remiss: Delbetänkandet Effektivare tillsyn över diskrimineringslagen – aktiva åtgärder och det skollagsreglerade området (SOU 2020:79)

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Karina Uddén, arbetsmarknadsdirektör	2021-03-17
Karin Eriksson-Bech, utvecklingschef	2021-03-17